

**JUDECĂTORIA EDINEȚ
CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII**

Republica Moldova, MD-4601. or. Briceni, str. Independenței, 5
email: jbr@justice.md, Tel.: /+373 247/ 26076
<https://jed.instante.justice.md/>

Curtea Constituțională a R Moldova

Mun. Chișinău, str. Al. Lăpușeanu, 28

9994/02.07.2026

Judecătoria Edineț, sediul Briceni Vă expediază pentru examinare sesizarea pârâtului-reclamant Cliriac Rodion privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1663 alin. (2) din Codul Civil al R Moldova.

Anexă : copia încheierii pe 3 file

sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 5 file

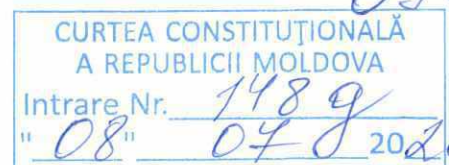
Cu respect

Judecătoarea Judecătoriei Edineț,

Sediul Briceni

Aurelia Procopișina

Executor: Munciuleanu Mariana

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28
MD 2004, Republica Moldova

**SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE**

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

Autorul sesizării: Reclamantul reconvențional Chiriac Rodion

I. OBIECTUL SESIZĂRII

1. Controlul constituționalității prevederilor art. 1663 alin. (2) al Codului Civil, conform căruia *“(2) În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern.”*

2. Declararea drept neconstituțional al articolului 1663 alin. (2) al Codului Civil.

II. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Pe rolul Judecătoria Edineț, sediul Briceni se află în examinare cauza civilă - OCN “EASY CREDIT” SRL împotriva lui Andronachi Mihail, Chiriac Rodion privind încasarea datoriei și cererea de chemare în judecată, reconvențională privind anularea contractului de fidejusiune, înaintată de către Chiriac Rodion, care a fost pusă pe rol de către instanța de judecată, cererile fiind examinate concomitent în cadrul aceluiași dosar și cauză civilă.

Reclamantul reconvențional Chiriac Rodion și-a întemeiat cererea de chemare în judecată reconvențională privind anularea contractului de fidejusiune, în baza art. 1663 alin. (2) al Codului Civil, conform căruia *“(2) În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern.”*

Respectiv, la soluționarea cauzei civile din speță privind examinarea cererii de chemare în judecată reconvențională privind anularea contractului de fidejusiune depusă de către reclamantul reconvențional Chiriac Rodion, instanța de judecată urmează să aplice inclusiv și exclusiv prevederile art. 1663 alin. (2) al Codului Civil, constituționalitatea cărora reclamantul reconvențional Chiriac Rodion le contestă prin prezenta sesizare, fiind în contradicție cu prevederile art. 20, art. 26, art. 54 a Constituției Republicii Moldova, art. 1, art. 6, art. 13 a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

III. NORMA DE DREPT SUPUSĂ VERIFICĂRII CONSTITUȚIONALITĂȚII

Prezenta sesizare are drept obiect de examinare controlul constituționalității prevederilor art. 1663 alin. (2) al Codului Civil, conform căruia *“(2) În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern”,* normele contestate ca neconstituționale fiind următoarele:

Articolul 1663. Obligațiile precontractuale ale creditorului

(2) În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul

are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern.

IV. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994, republicată la 29.03.2016.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 26. Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. (3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu. (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 54. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Articolul 1. Obligația de a respecta drepturile omului.

Înaltele Părți contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în titlul I al prezentei convenții.

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil.

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori la securității naționale [...].

Articolul 13. Dreptul la un remediu efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

3. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă nr. 225/30-05-2003 sun următoarele:

Articolul 1. Raporturile reglementate de legislația procedurală civilă

Legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi.

Articolul 2. Legislația procedurală civilă

(1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.

(2) În caz de coliziune între normele prezentului cod și prevederile Constituției Republicii Moldova, se aplică prevederile Constituției, iar în caz de discordanță între normele prezentului cod și cele ale unei alte legi organice, se aplică reglementările legii adoptate ulterior.

(3) Dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sânt stabilite alte norme decât cele prevăzute de legislația procedurală civilă a Republicii Moldova, se aplică normele tratatului internațional dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naționale.

(4) Legislația procedurală civilă stabilește modalitatea de judecare a cauzelor în acțiuni civile ce rezultă din raporturi juridice civile, familiale, de muncă, locative, funciare, ecologice și din alte raporturi juridice, a cauzelor cu procedură specială și cu procedură în ordonanță (simplificată), precum și a celor care apar în legătură cu executarea actelor instanței judecătorești și actelor altor autorități.

Articolul 4. Sarcinile procedurii civile

Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sânt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.

Articolul 5. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

(2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

(3) Renunțarea uneia dintre părți la dreptul de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenții nu are efect juridic, cu excepția cazurilor de încheiere, în condițiile legii, a unei convenții arbitrale.

Articolul 6. Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime

Instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau

inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Articolul 22 Egalitatea în fața legii și a justiției

(1) Justiția în cauzele civile se înfăptuiește pe principiul egalității tuturor persoanelor, independent de cetățenie, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, serviciu, domiciliu, loc de naștere, precum și al egalității tuturor organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică, subordonare, sediu și de alte circumstanțe.

(2) Privilegiile procesuale ale persoanelor care beneficiază de imunitatea răspunderii civile se stabilesc de prezentul cod și de alte legi, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 26 Contradictorialitatea și egalitatea părților în drepturile procedurale

(1) Procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.

(2) Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecății și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

(3) Instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

(4) Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

V. EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII.

Obiectul prezentei sesizări îl constituie controlul constituționalității prevederilor art. 1663 alin. (2) al Codului Civil, conform căruia "(2) În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern", care afectează drepturile constituționale ale reclamantului reconvențional Chiriac Rodion, care este fidejutor prevăzute la articolele art. 20, art. 26, art. art. 54 a Constituției Republicii Moldova, art. 1, art. 6, art. 13 a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Din perspectiva fidejutorului - reclamantul reconvențional Chiriac Rodion - problema constituționalității articolului 1663 alin. (2) din Codul civil nu este una pur abstractă sau doctrinară, ci atinge însăși arhitectura drepturilor sale fundamentale în procesul civil pendinte, în care soarta patrimoniului său și a raportului de garanție

depinde de o normă formulată imprecis, construită pe criterii elastice („relație de încredere”, „risc semnificativ”, „motive să cunoască”). Tocmai pentru că el este fidejutorul care riscă să suporte executarea unei datorii considerabile, dar în același timp își întemeiază apărarea pe art. 1663 alin. (2) din Codul Civil, calitatea acestei norme, coerența ei cu Constituția și compatibilitatea ei cu standardele Convenției CEDO devin esențiale pentru garanțiile sale constituționale – accesul efectiv la justiție, dreptul la apărare, dreptul la proprietate și exigențele restrângerii proporționale a drepturilor.

În blocul de constituționalitate al Republicii Moldova, dreptul fiecărei persoane „de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle” (art. 23 Constituție) a fost interpretat constant de Curtea Constituțională ca impunând legiuitorului obligația de a adopta norme accesibile, previzibile și clare; Curtea a preluat expres exigența „calității legii” consacrată de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, subliniind că o normă care nu corespunde criteriilor de accesibilitate, previzibilitate și claritate nu satisface exigențele statului de drept. În paralel, Curtea de la Strasbourg a dezvoltat conceptul de „*quality of law*”: o ingerință în drepturi poate fi „prevăzută de lege” numai dacă norma este suficient de accesibilă, precisă și previzibilă, astfel încât un justițiabil rezonabil să poată anticipa, cu ajutorul unui consilier, consecințele juridice ale conduitei sale.

Aplicată acestor standarde, formularea articolului 1663 alin. (2) al Codului Civil este vădit deficitară, iar această deficiență lovește în primul rând poziția juridică a lui Chiriac Rodion ca fidejutor. Norma îi condiționează atât posibilitatea de a invoca un motiv specific de anulare a fidejusiunii, cât și șansele efective de a obține o soluție previzibilă, de concepte normative care nu sunt nicăieri definite: „relație de încredere dintre debitor și fidejutor”, „risc semnificativ” ca fidejutorul „să nu-și asume fidejusiunea în mod liber sau informat” și formula „creditorul cunoaște sau are motive să cunoască”. Legiuitorul nu precizează dacă „relația de încredere” privește exclusiv raporturi de familie, concubinaj, dependență economică sau psihologică, ori cuprinde orice prietenie, vecinătate, colegialitate; nu clarifică dacă „risc semnificativ” este un prag de probabilitate, un anumit nivel de gravitate patrimonială sau o combinație a acestora; nu delimitează standardul de diligență inerent sintagmei „are motive să cunoască” – este suficientă o suspiciune, o informație vagă sau se cere o probabilitate ridicată? În lipsa oricărei definiri legale, aceste noțiuni rămân pur intuitive, lăsate complet la discreția creditorului, și în final, a instanței.

Pentru Chiriac Rodion, această imprecizie normativă se traduce în imposibilitatea de a-și proiecta *ex ante* conduita juridică și apărarea. La momentul semnării contractului de fidejusiune în favoarea prietenului său, el nu avea niciun instrument normativ pentru a ști dacă relația lor – de prietenie și încredere – intră sau nu în sfera „relațiilor de încredere” în sensul legii, dacă acest fapt îl plasează sau nu în categoria „fidejutorilor supuși riscului semnificativ” și dacă, în consecință, creditorul ar fi obligat să se asigure, în forme speciale, că el primește consultații independente. Ceea ce în plan social este o manifestare legitimă a solidarității – a garanta un prieten – devine, prin efectul unei norme vagi, un factor juridic difuz care poate sau nu să genereze o obligație suplimentară în sarcina creditorului și un remediu în favoarea fidejutorului, în funcție de interpretarea cazuistică ulterioară a instanțelor de judecată. Din acest motiv, dreptul lui Chiriac Rodion de a-și cunoaște *ex ante* drepturile și obligațiile, garantat de articolul 23 Constituție, este golit de conținut: normele pe care se sprijină apărarea sa sunt, prin chiar modul de redactare, imprevizibile și neclare.

În mod paradoxal, norma contestată, care se pretinde a fi o normă protectoare a fidejursorului, îl expune pe Chiriac Rodion unei ingerințe disproporționate în dreptul său la proprietate și în libertatea de dispoziție asupra patrimoniului său. Fidejusiunea reprezintă, în mod evident, un act de dispoziție patrimonială: fidejursorul își expune bunurile riscului executării pentru datoria altuia. Dreptul de proprietate privată, așa cum a fost definit de Curtea Constituțională, include posibilitatea titularului de a decide, în limitele legii, destinația bunurilor sale, inclusiv de a le afecta ca garanție pentru obligațiile unui terț; în același timp, Curtea a reținut că noțiunea de „bun” protejată de articolul 46 Constituție și de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție se extinde și asupra „speranței legitime” de a valorifica un drept patrimonial în temeiul ordinii juridice în vigoare. Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a confirmat în mod constant că orice atingere a dreptului de proprietate trebuie să fie prevăzută de o lege cu o calitate adecvată și să păstreze un „just echilibru” între interesul general și cel individual, evitând sarcini excesive asupra persoanei.

Pentru Chiriac Rodion, ingerința se manifestă prin faptul că în faza litigioasă, incertitudinea normei îl împiedică să știe dacă și în ce măsură poate recupera plenitudinea dreptului său de dispoziție: posibilitatea de a obține anularea fidejusiunii (un remediu creat anume pentru a repara absența consultării) depinde de interpretări variabile ale conceptelor de „risc semnificativ” și „relație de încredere”, ceea ce pune sub semnul întrebării chiar existența acelei „speranțe legitime” pe care Convenția o protejează.

În lumina articolului 54 din Constituție, o asemenea restrângere a libertății de dispoziție și a securității patrimoniale a fidejursorului ar trebui să treacă testul strict al proporționalității: să fie prevăzută de o lege cu calitate adecvată, să urmărească un scop legitim, să fie adecvată, necesară și proporțională *stricto sensu*. Scopul declarat – protecția fidejursorilor vulnerabili, mai ales consumatori – este, fără îndoială, legitim. Cu toate acestea, mijlocul ales – o normă vagă completată de un mecanism birocratic rigid – nu este nici necesar, nici proporțional. Protecția consimțământului fidejursorului putea fi realizată prin întărirea legislației privind viciile de consimțământ, prin obligații clare de informare în sarcina creditorului, prin mecanisme bine definite de avertizare a garanților asupra riscului patrimonial, fără a crea o categorie amorfă de „relații de încredere”. Curtea Constituțională a subliniat deja că, în analiza restrângerii drepturilor, calitatea legii este o componentă intrinsecă a proporționalității: o lege imprecisă nu poate garanta un echilibru just între interesul general și drepturile individului.

Din perspectiva dreptului la un proces echitabil și la un remediu efectiv – articolele 20 și 26 din Constituție, coroborate cu articolele 6 și 13 CEDO – articolul 1663 alin. (2) al Codului Civil generează, în raport cu Chiriac Rodion, o altă consecință problematică: transformă dreptul său la apărare într-un exercițiu excesiv de dificil, dacă nu chiar iluzoriu, și afectează securitatea raporturilor juridice. Pentru ca art. 1663 alin. (4) din Codul Civil să poată fi valorificat, el, în calitate de fidejursor, trebuie să demonstreze, în fața instanței civile, nu doar faptul obiectiv că nu a primit o anumită formă de consultanță independentă, ci și că, la momentul încheierii contractului, exista o „relație de încredere” cu debitorul, că din cauza acestei relații exista un „risc semnificativ” ca el să nu își asume liber fidejusiunea și că creditorul „cunoștea sau avea motive să cunoască” toate acestea. Cu alte cuvinte, sarcina probatorie pe care norma i-o impune îl obligă să dovedească stări psihologice (încredere, dependență, vulnerabilitate) și cunoștințe interne ale creditorului, care, prin natura lor, sunt dificil, dacă nu imposibil de probat direct. Aceasta nu este o simplă dificultate probatorie inherentă procesului

civil, ci o configurare normativă a dreptului la apărare care îl dezavantajează structural pe fidejutor.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dreptul la un proces civil echitabil implică nu numai acces formal la o instanță, ci și posibilitatea reală de a obține examinarea fondului pretențiilor pe baza unor reguli de procedură rezonabile, care nu transformă exercitarea dreptului într-un obstacol insurmontabil, precum și securitatea raporturilor juridice. În cazul lui Chiriac Rodion, normele contestate se abat de la acest standard: apărarea sa depinde de noțiuni vagi, probe greu accesibile. Dreptul la apărare este, astfel, serios afectat: deși Constituția îi garantează, în articolul 26, dreptul de a reacționa independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor sale, cadrul normativ în care el își construiește această reacție este opac. Dreptul la un „remediu efectiv” în sensul articolului 13 CEDO este, de asemenea, pus sub semnul întrebării: remediul formal – acțiunea de anulare a fidejusiunii întemeiată pe art. 1663 alin. (2) și (4) din Codul Civil – există, dar este lipsit de eficacitate practică întrucât condițiile sale de exercitare sunt imprecise și excesiv de formalizate.

Toate aceste elemente trebuie analizate în lumina articolului 54 din Constituție, care prevede că restrângerea exercițiului drepturilor nu poate atinge existența dreptului, trebuie să fie prevăzută de lege și să fie proporțională cu situația care a determinat-o. În cazul lui Chiriac Rodion, normele contestate:

- nu sunt „prevăzute de lege” în sensul calității legii, deoarece lasă noțiunile cheie nedefinite, ceea ce contravine articolului 23 și jurisprudenței constituționale privind calitatea legii;

- deși urmăresc un scop legitim, nu sunt nici adecvate, nici necesare, întrucât obiectivul protecției fidejutorilor vulnerabili putea fi atins prin mijloace mai puțin intruzive și mai bine definite (obligații clare de informare, consolidarea regimului viciilor de consimțământ, mecanisme de avertizare), fără a recurge la noțiuni psihologice neclare;

- nu respectă exigența proporționalității *stricto sensu*, deoarece pun o sarcină excesivă atât asupra dreptului de proprietate și asupra libertății de dispoziție a lui Chiriac Rodion, cât și asupra dreptului său la apărare și la un remediu efectiv, transformând protecția într-un mecanism aleatoriu, dependent de interpretări variabile.

Din perspectiva reclamantului reconvențional Chiriac Rodion, articolul 1663 alin. (2) al Codului Civil nu este, așadar, o simplă normă imperfectă, ci un factor de insecuritate constituțională: pe de o parte, îl împiedică să își cunoască cu claritate drepturile și îndatoririle la momentul asumării fidejusiunii; pe de altă parte, îi face apărarea în proces dependentă de noțiuni fluide, în loc să fie ancorată în reguli legislative ferme și previzibile. În plus, modul în care această normă operează atinge dreptul său de proprietate și libertatea de dispoziție, dreptul la apărare și accesul efectiv la justiție într-o manieră care nu trece testul proporționalității impus de articolul 54 din Constituție și de articolele 6 și 13 CEDO, interpretate în lumina obligației statului de a asigura proceduri judiciare cu garanții adecvate pentru protecția bunurilor.

În acest context, singura concluzie compatibilă cu exigențele statului de drept, cu principiul calității legii și cu protecția efectivă a drepturilor reclamantului reconvențional este aceea că prevederile articolului 1663 alin. (2) din Codul civil, în redactarea și sistemul actual, sunt neconstituționale. Declararea neconstituționalității lor, cu efecte pentru cauza pendinte, este necesară pentru a restabili plenitudinea

garanțiilor lui Chiriac Rodion – dreptul de a-și cunoaște drepturile, dreptul la un proces echitabil și dreptul la proprietate – și pentru a obliga legiuitorul să regândească protecția fidejutorilor în termeni compatibili cu standardele constituționale și convenționale.

Relevante la caz sunt și constatările și practica Curții Constituționale.

Corespunzător, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 06.03.2018, adoptată la sesizare nr. 10g/2018, au fost definite condițiile calității legii: „44. *Articolul 1 alin. (3) din Constituție proclamă Republica Moldova ca un stat de drept și democratic. Curtea reiterează importanța principiului statului de drept pentru o societate democratică.* 45. *Curtea menționează că exigențele statului de drept presupun inter alia asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, §41).* 46. *În acest context, Curtea reține că principiul legalității și al certitudinii juridice este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept și constituie o protecție împotriva arbitrarului. Așadar, asigurarea și respectarea acestor principii obligă statul să edicteze într-o manieră clară și previzibilă normele adoptate.* 47 *Adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare se impune și prin articolul 23 alin. (2) din Constituție, care stabilește obligația statului de a asigura dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale. În acest sens, norma constituțională stabilește că statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.* 48. *În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție [...]”* 49. Curtea Europeană în jurisprudența sa a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind o serie de repere, pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru respectarea acestor exigențe. 50. Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza Amann v. Elveția, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza Silver și alții v. Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983, §80). 51. În acest sens, în Hotărârea nr. 26 din 27 septembrie 2016, Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile. 52. Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

VI. CERINȚELE SESIZĂRII

Reieșind din motivele expuse *supra*, fiind constatate toate cele 4 condiții necesare pentru a sesiza Curtea Constituțională, în temeiul art. 12¹ CPC, articolului 135 alin. 1 lit. a) și g) din Constituție, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, reclamantul reconvențional Chiriac Rodion, ***respectuos,***

SOLICITĂ:

1. Primirea și admiterea spre examinare în fond a Sesizării privind excepția de neconstituționalitate ridicată;
2. **A supune controlului constituționalității** prevederile articolului 1663 alin. (2) al Codului Civil, conform căruia *“(2) În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern”;*
3. **A declara neconstituțional** articolul 1663 alin. (2) din Codului Civil.

VII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

11.12.2025

mun. Chișinău

Cu înaltă considerațiune,

Chiriac Rodion

Dosar nr. PIGD 2-24062970-28-2-11062024

Dosar nr. manual 2-362/2024

ÎNCHEIERE

25 mai 2026

or. Briceni

Judecătoria Edineț, sediul Briceni

În componența:

Președintele ședinței, judecător

Grefier

Aurelia Procopișina

Mariana Munciuleanu

examinând în ședința de judecată publică cererea avocatului Buhnaci Tudor reprezentantul pârâtului Chiriac Rodion cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 1663 alin.(2) Cod civil, depusă în cadrul examinării cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de către OCN „Easy Credit” SRL împotriva lui Andronache Mihail și Chiriac Rodion privind încasarea datoriei,

a constatat:

OCN „Easy Credit” SRL s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată în instanța de judecată împotriva lui Andronache Mihail și Chiriac Rodion privind încasarea datoriei

Prin încheierea judecătorului din data de 12 iunie 2024, s-a acceptat spre examinare și s-a stabilit ședința de pregătire.

În ședința de judecată din 11 decembrie 2025 avocatul Buhnaci Tudor, reprezentant al pârâtului Chiriac Rodion a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin care a solicitat în temeiul art. 12¹ Cod de procedură civilă al RM, sesizarea în prezenta cauză civilă a Curții Constituționale al Republicii Moldova, prin ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1663 Cod civil, alin.(2) „ În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern,„

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului OCN „Easy Credit” SRL Liviu Popa a solicitat respingerea cererii avocatul Buhnaci Tudor, reprezentant al pârâtului Chiriac Rodion cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 1663 alin.(2) Cod civil, depusă în cadrul cauzei civile la cererea de chemare în judecată a OCN „Easy Credit” SRL împotriva lui Andronache Mihail și Chiriac Rodion privind încasarea datoriei.

Audiind opinia participanților la proces, studiind cererea înaintată de reprezentantul pârâtului Chiriac Rodion, avocatul Buhnaci Tudor în raport cu cererea de chemare în judecată depusă și înscrisurile anexate la aceasta, în coroborare cu normele juridice în vigoare, aplicabile speței, instanța de judecată consideră necesar de a admite

cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, înaintată din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) Cod de procedură civilă „În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.”

Potrivit alin. (2) al aceluiași articol, „La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate”.

Alin. (3) – „Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîna pledoariile”.

Alin. (4) „Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei”.

Alin. (5) - ”Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii”.

Examinînd cererea reprezentantului pârâtului Chiriac Rodion, avocatul Buhnaci Tudor în raport cu circumstanțele cauzei, instanța de judecată reține că, ridicarea excepției de neconstituționalitate vizează art. 1663 Cod civil, alin.(2) „ În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern,, iar reprezentantul pârâtului solicită ca Curtea Constituțională să constate constituționalitatea acestei norme.

În acest context, instanța menționează că, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a legilor ține de competența Curții Constituționale.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate ridicat spre examinare, cu certitudine, intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, se reține că, excepția de neconstituționalitate, în speță, este ridicată de reprezentantul uneia din părțile participante la proces, iar prevederile contestate, urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecării.

Prin urmare, reieșind din cele constatate supra, instanța de judecată conchide că, toate cerințele impuse de lege la art. 12¹ alin. (2) al Codului de procedură civilă, sunt întrunite cumulativ, ceea ce permite admiterea cererii înaintate de reprezentantului pârâtului Chiriac Rodion, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în speța dată și sesizarea Curții Constituționale.

În conformitate cu art. art. 12¹, 269-270, Cod de procedură civilă, instanța de judecată,

Dispune:

Se admite cererea avocatului Buhnaci Tudor, reprezentant al pârâtului Chiriac Rodion, de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1663 Cod civil al R Moldova, alin.(2) „ În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern.,,

Se remite Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate al art. 1663 Cod civil al R Moldova, alin.(2) „ În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern., și copia prezentei încheieri, pentru a fi examinată conform competenței.

Se amână examinarea cauzei civile date, până la pronunțarea Curții Constituționale.
Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

**Președintele ședinței,
judecător**

Aurelia Procopișina